
Szanowni Państwo, drodzy Czytelnicy,
oddajemy w Państwa ręce podwójny 49. numer Kwartalnika „Niepełnosprawność – Zagadnienia, Problemy, Rozwiązania”. W bieżącym wydaniu przedstawiamy Państwu artykuły, które powstały na podstawie rozpraw doktorskich oraz prac magisterskich laureatów i wyróżnionych w XIX edycji Ogólnopolskiego Konkursu OTWARTE DRZWI na najlepsze prace magisterskie i doktorskie, których tematem jest niepełnosprawność w wymiarze: społecznym, zawodowym lub zdrowotnym.

W dziale „System wsparcia osób niepełnosprawnych” prezentujemy m.in. artykuł o tytule: *Ewakuacja osób niepełnosprawnych ruchowo – ryzyka i zagrożenia*. W sytuacji wymuszonej ewakuacji osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu zmuszone są do korzystania z pomocy innych, a także niezbędne jest dla nich właściwe przygotowanie dróg ewakuacyjnych, a szerzej – w ogóle sposobów i zasad ewakuacji. Osoby z niepełnosprawnościami w czasie wymuszonej ewakuacji podlegają różnym ryzykom, które powinny być zminimalizowane na poziomie systemowym. Autor przedstawia najważniejsze zagadnienia wymuszające ewakuację i ocenia aktualnie istniejące zagrożenia i ryzyka przy ewakuacji osób z niepełnosprawnością narządu ruchu oraz proponuje zmiany, które należy wprowadzić, żeby ulepszyć system ewakuacyjny, szczególnie w zakresie obiektów ochrony zdrowia. Warto zaznaczyć, że ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wprowadziła m.in. obowiązek zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób (np. poprzez odpowiednie procedury i sprzęt czy też sygnalizację).

W tym samym dziale prezentujemy również artykuł *Kryteria oceny dostępności przestrzeni turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami – wybrane zagadnienia związane z ich wypracowaniem*. Turystyka to istotny element życia osób z niepełnosprawnościami, nie tylko podnoszący jakość życia, ale także stanowiący okazję do włączenia ich w życie społeczne. To, czy osoby z niepełnosprawnościami uprawiają turystykę, zależy jednak od jej dostępności. W artykule poruszono kwestię oceny dostępności przestrzeni turystycznej oraz procesu wypracowywania kryteriów tej oceny, jak również ich podziału. Wykorzystanie narzędzia, jakim jest katalog kryteriów oceny dostępności przestrzeni turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami, może przyczynić się do zwiększenia tej dostępności.

W dziale „Rehabilitacja” przedstawiamy m.in. artykuł *Wiedza o sobie dorosłych osób ze spektrum autyzmu*. Przedmiotem podjętych badań opisanych w artykule jest wiedza o sobie dorosłych osób ze spektrum autyzmu. Celem zaprezentowanych badań było poznanie i opisanie samowiedzy jednostek z autyzmem w obszarze fizycznym, osobowościowym, intelektualnym i społecznym, z uwzględnieniem samoopisu, samooceny oraz ideału własnej osoby. Ponadto dostrzeżono potrzebę określenia znaczenia diagnozy o spektrum autyzmu dla wiedzy o sobie badanych. Na drodze analizy i interpretacji materiału empirycznego dokonano opisu funkcji oraz źródeł samowiedzy dorosłych osób w spektrum autyzmu. Cel praktyczny ukierunkowano na zaproponowanie rekomendacji dla praktyki, dotyczących uwzględnienia w procesie terapii osób autystycznych programu poznawania siebie, budowania wiedzy o sobie oraz samoakceptacji.

W tym samym dziale prezentujemy również artykuł *Doświadczenie inkluzji społecznej przez osoby z lekką niepełnosprawnością intelektualną we wczesnej dorosłości*. W opracowaniu podjęto problematykę społecznej inkluzji we własnych doświadczeniach osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną we wczesnej dorosłości. Teoretyczną podstawą niniejszych badań były dotychczasowe rozważania naukowe w obszarze psychospołecznego funkcjonowania dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, badania nad zagadnieniami inkluzji społecznej tej grupy osób, a także ekologiczny model inkluzji społecznej w sferach: indywidualnej, interpersonalnej, organizacyjnej, społecznej oraz społeczno-politycznej. Osobiste doświadczenia osób uczestniczących w badaniach poddawano analizie oraz interpretacji z zastosowaniem ww. modelu inkluzji w oparciu o podejście fenomenologiczno-hermeneutyczne. Badania zwieńczono propozycjami rekomendacji, które można wykorzystać w praktyce pedagogicznej.

Życzymy Państwu interesującej lektury.

dr hab. Wojciech Misztal,
prof. UW

Dyrektor Biura ds. Analiz,
Prognoz i Współpracy
Międzynarodowej

Krzysztof Czechowski
Redaktor Naczelny

dr hab. n. med. Anna
Wilmowska-Pietruszyńska,
prof. Uła

Zastępca Redaktora
Naczelnego
i Redaktor Tematyczna